

Intern kladd

Denne planen er en revisjon

Innledning

Ledalen (VV00000742)

Godkjent av	
Oppstartsdato	02.10.2023
Planlagt revisjon	15.02.2028
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	
Høringsdato	

ephorte saksnummer	2023/10203
Forvaltningsmyndighet	Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Forvaltningsmyndighetstype	Nasjonalparkstyre
Oppsyn	http://www.naturoppsyn.no/lokalkontorer/
Fylker	Trøndelag
Kommuner	Holtålen
Verneform	landskapsvernområde med plantelivsfredning
Verneplan	Verneplan for nasjonalparker og andre større verneområder
Vernet dato	21.12.2001

Om forvaltningsplanen

Forollhogna nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder, herunder Ledalen landskapsvernområde, ble med hjemmel i naturmangfoldloven vernet ved kongelig resolusjon i 2001. I § 7 i forskriften heter det at det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, registrering, tilrettelegging, informasjon mv. Kommunen var forvaltningsmyndighet frem til forvaltningsmodellen med lokalt nasjonalparkstyret ble innført i 2011. Gjeldene forvaltningsplan ble derfor utarbeidet av Holtålen kommune på oppdrag fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Formål med vernet er fastsatt ved verneforskriftens § 2, som sier:

Formålet med opprettelsen av Ledalen landskapsvernområde er:

- å verne om flora og vegetasjon med spesiell vekt på høgstaude-fjellbjørkeskog og de ulike utforminger av gammel kontinuitetsskog av gran og furu.*
- å ta vare på et særpreget kulturlandskap der seterbebyggelse, setervoller og kulturminner er sentrale elementer i landskapsbildet.*

Forvaltningsplanen skal sikre en helhetlig forvaltning av verneområdet ved å beskrive brukerinteressene i området, gi retningslinjer for bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Planen gir også en presisering og utdyping av vernebestemmelsene, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Dette vil si at en forvaltningsplan ikke kan åpne for tiltak eller sette nye restriksjoner utover rammene i verneforskriften.

Det er forvaltningsmyndigheten, herunder nasjonalparkstyret for Forollhogna, som har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Planen skal endelig godkjennes av Miljødirektoratet.

Forvaltningen av landskapsvernområdet skal skje ut fra en tidshorison på 200 år. Denne forvaltningsplanen gjelder inntil ny revidert forvaltningsplan er vedtatt, noe som skal vurderes etter 10 år eller tidligere dersom behov.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Nasjonalparkstyret for Forollhogna er forvaltningsmyndighet for Ledalen landskapsvernområde, sammen med ni andre verneområder. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriften. Nasjonalparkstyret er oppnevnt av Miljødirektoratet etter innstilling fra de berørte kommunene og fylkeskommunene, og oppnevningen følger valgperioden. Styret består av 9 medlemmer med personlige varamedlemmer fra kommunene Midte Gauldal, Os, Tynset, Røros, Rennebu, Tolga og Holtålen, og fylkeskommunene Trøndelag og Innlandet.

Nasjonalparkstyret utøver myndighet etter verneforskrift og har som ansvar å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet, samt å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Videre har forvaltningsmyndigheten ansvar for informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten om verneverdiene og vernebestemmelsene.

Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for verneområdet. Verneforskriften fastsetter forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte

dispensasjonsbestemmelser for verneområdet. Forvaltningsmyndigheten har i tillegg hjemmel til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene i naturmangfoldloven § 48.

Forvaltningsmyndigheten kan initiere oppsyn, overvåking eller tiltak i landskapsvernområdet. Aktuelle aktører i forbindelse med utføring av forvaltningstiltak kan være Statens naturoppsyn (SNO), grunneier og eventuelle eksterne aktører. Forvaltningsmyndigheten kan også gi utfyllende retningslinjer om forvaltning av verneområdet og om skjøtsel. De har som oppgave å planlegge og utføre skjøtsel i verneområdet, og å registrere og dokumentere naturverdier i området.

I den daglige forvaltningen av verneområdene har nasjonalparkstyret delegert noe myndighet til nasjonalparkforvalterne. Dermed kan nasjonalparkforvalter fatte vedtak uten at alt skal gå via nasjonalparkstyret. Hva slags saker nasjonalparkforvalterne kan behandle uten å gå via styret eller arbeidsutvalget (AU), er beskrevet i styrets vedtekter og delegasjonsvedtak. Praksis er at enklere saker med retningslinjer og etablert praksis behandles delegert, mens saker av større eller prinsipiell betydning blir tatt opp i nasjonalparkstyret eller AU.

Mer info om og fra nasjonalparkstyret finner du her: [Nasjonalparkstyret | Forside](#)

Klima- og Miljødepartementet (KLD) og Miljødirektoratet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen.

Arbeidsutvalget

Nasjonalparkstyret har et arbeidsutvalg (AU), som består av tre representanter fra styret. AU fatter vedtak med myndighet delegert fra nasjonalparkstyret i enkeltsaker som ikke er av stor betydning for verneverdiene.

Rådgivende utvalg

Etter verneforskriftens § 8 for vern av Ledalen landskapsvernområde, kan nasjonalparkstyret opprette et rådgivende utvalg (RU) til rådighet. Her skal en rekke brukerinteresser i de respektive verneområdene være representert, som f.eks. villreinutvalget, grunneiere, beitelag, fjelloppsyn, naturvernorganisasjoner, reiselivsorganisasjoner og friluftslivsorganisasjoner. RU fatter ingen vedtak, men kan bistå i komplekse diskusjoner og hvordan veie ulike brukerinteresser mot hverandre.

Administrativt kontaktutvalg

Det er satt sammen et administrativt kontaktutvalg (AK) som består av en administrativ ansatt fra hver kommune. AK fatter ingen vedtak, men fungerer som et bindeledd mellom forvaltningen og kommunen.

Tilleggsopplysninger

Statens naturoppsyn

Statens naturoppsyn (SNO) er miljøforvaltningens operative feltorgan med avdeling i Miljødirektoratet. SNO utøver myndighet etter lov om statelig naturoppsyn av 21. juni 1996. Det er et viktig organ som følger opp at miljølover blir fulgt på offentlig og privat grunn, herunder verneforskriften, frilufsloven, motorferdselloven og naturmangfoldloven mfl. Deres arbeidsoppgaver er kontroll, tilsyn, informasjon og veiledning, i tillegg til registrering, dokumentasjon, skjøtsel og tilrettelegging. Tilsyn med landets verneområder utgjør en sentral del av SNO sin virksomhet.

Fjellstyrene

I Ledalen er det fjellstyrene i Holtålen som har ansvar for oppsyn og forvaltning av bruksretter i statsallmenningen med hjemmel i fjelloven. Bruksrettene omfatter høsting av utmarksressurser gjennom jakt, fiske og beite. Fjellstyret har hele tiden hatt en plan og mål for hvordan ressursene skal gjøres tilgjengelige i størst mulig grad for brukerne. Fjellstyret sikrer utøvelse av bruksrettene i området, med oppsetting av hytter, bygging av bruer, merking av stier, utlegging av båter mm. I tillegg tar fjellstyret, ved fjelloppsynet, på seg oppgaver innen bl.a. skjøtsel, tilsyn og overvåking.

Statskog SF

Statskog SF er grunneier i statsallmenningen og forvalter grunneierretten. Statskog har blant annet ansvar for skogbruksvirksomhet og arealbruk, deriblant tomtefester og hytteutbygging.

Områdefakta

Landareal (daa)	26200
Sjøareal (daa)	
IUCN-status	IUCN_IV
Ramsar-status	
Emerald-status	Ja

Internasjonale forpliktelser

Norge har undertegnet en rekke internasjonale miljøavtaler. Mange av våre verneområder er svært viktige bidrag til at slike avtaler kan følges opp og gjennomføres i praksis. Mer informasjon om internasjonale miljøavtaler finner du her: [Konvensjoner - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/konvensjoner)

FNs naturavtale er en internasjonal avtale med mål om å redde og bevare natur- og biologisk mangfold i verden. Avtalen ble nådd desember 2022, og per juli 2023 har 196

land sluttet seg til avtalen. Naturavtalen skal bidra med å stoppe menneskelig ødeleggelse og nedbygging av natur, samt å begynne å gjennomrette det som allerede er gått tapt.

Norges arbeid med FNs bærekraftsmål er beskrevet i Stortingsmeldingen Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030. Det sentrale bærekraftsmålet for verneforvaltningen er nr. 15 - Livet på land, men også en rekke andre mål er relevante, herunder nr. 13 - stoppe klimaendringene, nr. 6 - rent vann og gode sanitærforhold, nr. 3 god helse og livskvalitet, nr. 11 - bærekraftige byer og lokalsamfunn og nr. 12 - ansvarlig forbruk og produksjon, samt mål nr. 17 - samarbeid for å nå målene.

Norge har 6 resultatområder med til sammen 24 nasjonale miljømål og 83 indikatorer. Norges Miljømål har mange likheter med FNs Bærekraftsmål. De mest relevante resultatområdene er naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, og friluftsliv.

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion (IUCN). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. Det finnes et eget program for arbeid med verneområder (Protected Areas). Under dette programmet utvikles det veiledning for å øke effektiviteten i arbeidet med å beskytte natur. En av disse er et klassifiseringssystem med såkalt IUCN kategorier. Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt.

Bernkonvensjonen

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene. Det er vedtatt fire lister (I-IV) som angir hvordan bestemte arter skal beskyttes (totalfredning, sikre leveområder, regulering av jakt og bruk av jaktredskap). I tillegg er det vedtatt resolusjoner for å beskytte bestemte naturtyper (Resolution No. 4 (1996)) og arter (Resolution No. 6 (1998)).

Medlemslandene må rapportere om bevaringsstatus for de listede naturtypene og artene som finnes på eget territorium. I tillegg må landene opprette et nettverk av områder som skal bidra til å beskytte de aktuelle naturtypene og artene. Dette nettverket har fått navnet Emeral Network.

Mer informasjon: [Bernkonvensjonen. - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](http://miljodirektoratet.no)

Natur

Beskrivelse

Ledalen landskapsvernområde ligger i sin helhet innenfor Holtålen kommune og strekker seg over 26 km². Ledalen er fra gammelt av en aktiv seterdal, men i dag foregår det ikke tradisjonell seterdrift med melkeproduksjon innenfor verneområdet. De fleste setrene er nå brukt i fritidsammenheng eller i forbindelse med ettersyn og innhenting av dyr på beite.

Bergartene som finnes i Ledalen tilhører Trondheimsfeltets bergartskompleks som er en del av den kaledonske fjellkjede. Dette gjør at det meste av Ledalen er dekket av kvartære løsmasser.

Det meste av verneområdet ligger 500-900 moh. Fjellvegetasjonen består for det meste av lavalpine og lite næringskrevende vegetasjonstyper. De mest værutsatte rabbene er som regel dominert av lyngarter, der greplyng, rypebær og krekling. I tillegg forekommer innslag av fjellpyrd, aksfrytle og rabbesiv. I leskråninger, der det er noe bedre snøbeskyttelse om vinteren, er dvergbjørk og einer dominerende arter.

Mer næringskrevende fjellvegetasjon finnes på Gråmerra, der bl.a. er registrert forekomster av krevende arter som reinrose, bergstarr, fjellkurle og blindurt.

Granskogen varierer fra småbregnegranskog, via storbregnegranskog til høgstaudegranskog. Furuskog finnes det også en god del av i området. I de delene hvor bjørkeskogen er høyt-voksende, og på fuktig og relativt næringsrikt jordsmonn finnes arter som turt, skogstorkenebb, hvitsoleie og myskegras. Myrtypene i området har relativt lavt næringsinnhold der starrarter, spesielt flaskestarr, er dominerende innslag. Langs bekkekanter forekommer ofte noe mer næringskrevende arter som gullmyrklegg, tvebustarr og tepperot.

Mer informasjon om Ledalen landskapsvernområde finner du i Forvaltningsplanen og på nasjonalparkstyret sin nettside <https://www.nasjonalparkstyre.no/Forollhogna/>

Naturtyper beskrivelse

Skog

Innenfor verneområde finnes høytliggende barskog med stor variasjon i bunnvegetasjon og boniteter. De nordlige delene er kartlagt etter DN-håndbok 13 som gammel barskog med svært viktig verdi. Granskogen varierer fra småbregnebarskog, via storbregnebarskog til høgstaudegranskog. Sistnevnte typen finner vi der skogen er godt beskyttet mot vind og jordsmonnet er næringsrikt og fuktig. Skogen er stort sett lite påvirket av plukkhost, og det flere bestander med urpregskog både med høy og lav

bonitet. Det er registrert trær i området opp til 28 meters høyde med alder på 170 år gamle (1986). I tillegg til gran finner vi også en god del furuskog. Barskogen avtar opp gjennom dalføret mellom Flovollen og Synnervollen.

Skoggrensa ligger på 650-700 moh. på vestsiden av dalen, og på ca. 800 moh. på østsiden av dalen, og markeres av fjellbjørkeskog. I de tørreste fjellbjørkeskogene er skogbunnen dekket av lav- og lyngarter, mens der det er noe fuktigere vil blåbær og småbregner dominere. Begge disse naturtypene er vanlige for området, spesielt på østsiden av elva Lea. Ved Fremmervollen, i de østvendte skråningene ned mot Lea, finnes en mer frodig og høyvokst bjørkeskog som følge av fuktig og relativt næringsrikt jordsmonn. Sentrale arter i denne naturtypen er turt, skogstorknebb, hvitsoleie og myskegras.

Myr

De største myrområdene finnes på vestsiden av Lea og spesielt dominerer de store myrområdene som er kalt Storfloan. Dette er vesentlige myrtyper med relativt lavt næringsinnhold med torvmose der starrarter, spesielt flaskestarr er dominerende innslag. Langs bekkekanter forekommer ofte mer næringskrevende arter som gullmyrklegg, tvebustarr og tepperot.

Fjellvegetasjon

I Ledalen landskapsvernområde finner vi fjellvegetasjon opp mot Mannhøgda (934 moh) og der landskapsvernområde avgrenses mot Måstjønnskarven (1111 moh), Hograavshøgda (879 moh) og Gråmerra (956 moh). Fjellvegetasjonen består i det vesentligste av lavalpine og lite næringskrevende naturtyper. De mest værutsatte rabbene er som regel dominert av lyngarter, der greplyng, rypebær og krekling er de vanligste artene. I tillegg forekommer innslag av fjellpryd, aksfrytle og rabbesiv. I leskråninger, der det er noe bedre snøbeskyttelse om vinteren, er dvergbjørk og einer dominerende arter.

Mer næringskrevende fjellvegetasjon finnes på Gråmerra, der bl.a. er registrert forekomster av krevende arter som reinrose, bergstarr, fjellkurle og blindurt.

Naturtyper og kartleggingsbehov

Det er ikke utført naturtypekartlegging innenfor Ledalen landskapsvernområde siden 1986. Her ble skogområdene rundt Lea, samt liene på vest og østsiden av elven kartlagt etter Naturtype-håndbok 13. Kartleggingen har gitt en områdebeskrivelse av artssammensetning og naturtyper i området. Det er derimot nødvendig med en oppdatering av naturtypene i Ledalen.

Områder som er aktuelt for kartlegging:

- Vestlia i dalen som strekker seg fra vernegrensen til vestsiden av Fremmervollen. Her er det registret israndavsetninger, bregneskog og høgstaudegranskog som en del av gammel barskog. Dagens kartlegging er fra 1986 som er relativt lang tid siden og avgrensingen av området er usikkert. Det er behov for en oppdatert områdebeskrivelse, og lokaliteten bør undersøkes nærmere for å oppdatere status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen.
- Østlia i dalen som strekker seg fra vernegrensen til Fremmervollen. Her er det registret gammel granskog med urpreg. Dagens kartlegging er fra 1986 som er relativt lang tid siden og avgrensingen av området er usikkert. Det er behov for en oppdatert områdebeskrivelse, og lokaliteten bør undersøkes nærmere for å oppdatere status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen.
- I tilknytning gamle setervoller Fremmervollen, som i dag skjøttes, og Synnervollen. Områdene er ikke naturtypekartlagt og mangler områdebeskrivelse. De bør undersøkes nærmere for å oppdatere status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Synnervollen skjøttes ikke i dag, men området bør kartlegges for å vurdere om det burde settes i gang skjøtsel her også.

Arter beskrivelse

Planter, sopp og lav

Den frodigste vegetasjonen finnes i elveslukten. Her er det mest småbregneskog med bl.a. fugletelg, hengeving, sauettelg, sølvbunke, gauksyre og småtveblad. De frodigste stedene har storbregneskog med mye hengeving og skogburkne. Noen steder er det også høgstaudegranskog med skogrørkvein, kranskonvall, marikåpe, kvann, sløke, teiebær, kvitbladtistel, turt og storkransmose. Fra kanten av elveslukten og et lite stykke innoverer finnes blåbærgranskog og fattig sumpgranskog. I resten av lia er det mest furuskog hvor man finner røsslyng, blokkebær og fjellkrekling.

Av oseaniske arter er det funnet skrubbær, mens tyrihjelmskjold er en mer østlig art. Lenger inn på østsiden av elveslukten finner man granbestander nesten uten stubber. Her er trærne opptil 28 m høge og 170 år gamle (1986), og de kan ha en diameter på 90 cm. Her finnes også en del læger av store trær, og bestanden har et tydelig urskogpreg. Sør og øst for dette, dominerer bjørk.

Pattedyr

Av storvilt finnes elg, rådyr, hjort og villrein innenfor verneområde. Det finnes bever i tilknytning til elva Lea. Ledalen ligger inne i forvaltningsområde for gaupe, men ellers innenfor beiteprioriterte områder der særlig jerven bruker området jevnlig.

Villrein

Ledalen landskapsvernområde ligger innenfor Forollhogna villreinområde. Forollhogna skiller seg fra de fleste andre villreinområdene ved manglende innslag av høyalpine områder. Til gjengjeld, gjør det kalkrike jordsmonnet et balansert sesongbeite for villreinen. De mest sentrale villreinområdene ligger utenfor grensene for landskapsvernområdet, men trekkveg over Grålia/Måstjønnå og ned mot Ledalen var mye brukt tidligere, spesielt i tilknytning vinterbeite (Jordhøy et al. 2010, Gundersen et al. 2017).

Villreinområdene i Ledalen blir lite brukt i dag, og det er ikke vært registrert observasjoner av dyr siden 2012. Trekkveiene vestover i Forollhogna har vært utsatt for en økende ferdsel og forstyrrelser de siste 10 årene, som påvirker villreinens bruk av de østlige områdene (Gundersen et al. 2017).

Fugl

På bakgrunn av et rikt utvalg av biotoper i Ledalen, fra barskog til snaufjell, er dette et område der det er registrert mange fuglearter. De øvre delene av dalen representerer rike lirypelokaliteter. Her er det også gjort registreringer av blant annet trane, småspove og storspove. Kortnebbgås er i flere år registrert rastende under høsttrekket på myrområdene på Storfloan. Det er ellers gjort lite registreringer av fugl i Ledalen siden registreringene av Brekke & Selboe (1974).

Ferskvannøkologi

I elva Lea, er ørret det eneste fiskeslaget. Det er også gjort ferskvannsbioologiske undersøkelser med tanke på bunndyrsfaunaen. Berggrunnen i området gjør derimot at produksjonen av bunndyrsfauna er lavere i Lea enn i andre deler av verneområdene i Forollhogna. Prøver har vist at det er lav tetthet av organismer som steinfluer, døgnfluer og knott. De fleste undersøkelser er utført av Koksvik & Nøst (1981).

For en fullstendig liste over registrerte arter i området for perioden 2000-2024, se vedlegg fra artsdatbanken.

Rødlistearter beskrivelse

Norsk rødliste for arter 2021 gir en oversikt over arter og naturtyper med vurderinger av deres risiko for å dø ut eller forsvinne fra et område. Artene og naturtypene blir derfor klassifisert i ulike kategorier etter hvor truet de er. En art/naturtype regnes som truet dersom den er plassert i én av de tre kategoriene sårbar, sterkt truet eller kritisk truet. Rødlisten er utarbeidet av Artsdatbanken i samarbeid med fagekspertter.

Det vises til vedlegg med liste over rødlistearter hentet ut fra artsdatabanken 19.11.2024, [vedlegg xx](#). Listen viser registrerte observasjoner i perioden 2000-2024. I tillegg er det dokumenterte observasjoner av ulvelav (*Letharia vulpina*), heilo (*Pluvialis apricaria*), rødstilk (*Tringa totanus*), granmeis (*Poecile montanus*), jaktfalk (*Falco rusticolus*) og ulvelav (*Letharia vulpina*) (kilde: roibase og artsobservasjoner.no).

Geologi beskrivelse

Bergartene som finnes i Ledalen tilhører Trondheimsfeltets bergartskompleks som er en del av den kaledonske fjellkjede. Dette gjør at det meste av Ledalen er dekket av kvartære løsmasser. I øvre deler av Ledalen er dalen svært vid, mens der elveløpet er ca. 600 moh. nord for Fremmervollen, blir dalen vesentlig trangere med tilløp til canyon-dannelse. Det finnes esker-dannelser i området ved Evenåsvollen og østover, og langs sørsiden av Måstjønna. Vestlia i dalen har en tydelig israndsavsetning.

Klimaendring

Klimaendringer som følge av økt temperatur kan gi kortere periode med snødekke og tilsvarende lengre barmarksperioder. Svingende temperaturer fører også til nedising av vegetasjon og beite på høyfjellet. I år med mye nedising er det utfordrende for villreinen og finne nok mat i vinterbeiteområdene, og må derfor trekke nedover mot bygdene i lavlandet. Med økte temperaturer kan vi også forvente mer gjengroing av området, og det å opprettholde beitetrykk vil være et viktig tiltak for å bevare natur- og kulturlandskapets egenart og karakter.

Det forventes også hyppigere nedbørsperioder med større intensitet, mer nedbør og kraftigere vind som følge av endrede klimatiske forhold. Dette kan være utfordrende for flere arter som lever i høyfjellet og som er tilpasset et stabilt og kaldt klima. Hyppigere nedbørsperioder kan gi større vannføring i vassdrag i tillegg til høyere risiko for erosjon på sårbare stier eller andre sår i terrenget. Flom og isgang har de siste årene vist seg å være en utfordring for bruer, noe man må ha fokus på i fremtidig forvaltning og eventuell tilrettelegging.

Målinger de siste 12 årene fra øst for verneområdet (Ålen, Holtålen) viser variasjoner av årsnedbør mellom 510-828 mm. Klimastasjon i Ålen viser ikke temperaturene de siste årene. Kotsøy stasjon i Midtre Gauldal viser temperaturene de siste 20 årene (fra 2004). Middelttemperaturen har ligget på 1,4-5,9 grader celsius, mens makstemperatur og minimumstemperatur har vært henholdsvis 32,9 og -31,1 grader celsius. Dataen er hentet fra [Norsk klimaservicesenter](#).

Annen negativ påvirkning

Økt ferdsel og annen menneskelig aktivitet i verneområdet kan gi slitasje på vegetasjon og forstyrrelser på sensitive arter. Friluftslivet og samfunnet er i stadig endring, så en

kan forvente nye problemstillinger etter hvert som tiden går og nye trender etablerer seg.

Det er ingen setring i området, og det meste av bebyggelsen innenfor verneområdet er nå brukt som fritidsboliger. Endret bruk med modernisering og «hyttefisering» av seterbebyggelsen kan utgjøre en potensiell trussel mot den tradisjonelle helheten i området og det som spesielt karakteriserer seterlandskapet.

Bruk og historikk

Eierstruktur

Ledalen landskapsvernområde ligger i sin helhet innenfor Holtålen kommune (5026). Det er i hovedsak Statskog SF som er grunneier i landskapsvernområde (304/1), der Haltdalen fjellstyre forvalter rettighetene i Haltdalen søndre statsallmenning.

Det er også noen private eiendommer;

Holtålen kommune (5026): 185/1, 186/1, 221/1, 221/4, 221/9, 227/1, 228/1, 228/2, 229/1, 229/4, 231/1, 231/5, 231/6, 239/1, 239/5.

Verneprosess

I NOU 1986:13 *Ny landsplan for nasjonalparker* fremmet Statens Naturvernråd i 1986 forslag om å opprette en nasjonalpark som omfattet Gauldalsvidda i Sør-Trøndelag med tilstøtende deler av Hedmark. Dette utløste etablering av en samarbeidsgruppe. «Forelhognautvalget», bestående av ordførere fra berørte kommuner. Utvalget la frem rapporter om naturforhold, brukerinteresser og utformet forslag til vernebestemmelser. Materialet har vært viktig for det senere arbeid med verneforslaget. I 1992 la Regjeringen frem St. meld. nr. 62 (1991-92): *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder med forslag om vern av Gauldalsvidda/Forollhogna som nasjonalpark kombinert med landskapsvernområder i seterdalene inn mot selve fjellområdet.*

I mai 1993 ba Direktoratet for naturforvaltning (DN) fylkesmennene om å starte arbeidet ved å fastsette «foreløpige planområdegrensener» (arbeidsgrensener). I mars 1994 sendte fylkesmennene i Hedmark og Sør-Trøndelag formell melding om igangsettelse av planarbeidet til alle grunneiere og bruksberettigede innenfor arbeidsgrensene til Forollhogna/Gauldalsvidda. Det ble samtidig avholdt åpne informasjonsmøter i kommunene som ble berørt av forslaget.

På bakgrunn av faglig registreringer, befaringer og arbeid i lokale referansegrupper utarbeidet fylkesmennene et konkret forslag til opprettelse av Forelhogna/Gauldalsvidda nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder. Verneforslaget, som ble utarbeidet i nært samarbeid mellom fylkesmennene, ble etter

faglig godkjenning i DN sendt på bred lokal høring i april 1996. Fylkesmannen i Hedmark mottok i alt 50 uttalelser til forslaget, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottok 73 uttalelser.

Etter behandling av lokale høringsuttalelser utarbeidet fylkesmennene et anbefalt verneforslag som ble oversendt DN for sentral behandling i november 1997. Supplert med DNs kommentarer ble verneforslaget sendt ut på sentral høring i desember 1998.

I oktober 1998 avholdt DN et møte med ordførere fra berørte kommuner og representanter fra fylkesmennenes miljøvernavdelinger. Her orienterte DN om sin foreløpige vurdering av verneforslaget og videre saksgang. Det ble bedt om innspill på aktuelle forvaltningsmodeller for de foreslåtte verneområdene.

På bakgrunn av dette ble det opprettet et arbeidsutvalg for videre utredning av forslag til forvaltningsmodeller. Arbeidsutvalget, ledet av ordfører Lars Buttingsrud i Tolga, la frem sin sluttrapport for DN i møte november 1999. Arbeidsutvalgets prioriterte forslag dannet grunnlaget for senere tilrådninger fra DN.

I forbindelse med sluttbehandling av vernesaken ble det avholdt en befaring i Os kommune oktober 2000 og et møte med Nærings- og handelsdepartementet (NHD), Norges Geologiske Undersøkelser (NGU) og Bergvesenet desember 2000. I møte januar 2001 ble berørte kommuner orientert om innholdet i DNs foreløpige tilrådning til MD.

Etter gjennomgang av alle høringsmerknader til verneforslaget, har DN utarbeidet sin tilrådning om vern som ble oversendt MD september 2001.

Verneplan for Forollhogna med tilliggende dalfører med Forollhogna nasjonalpark, Budalen landskapsvernområde, Vangrøftdalen-Kjurrudalen landskapsvernområde, Londalen-Ørvilldalen landskapsvernområde, Ledalen landskapsvernområde m/plantelivsfredning, Øyungen landskapsvernområde, Magnilldalen-Busjødalen landskapsvernområde, Endalen landskapsvernområde og Forddalen landskapsvernområde i Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, og Røros kommuner i Sør-Trøndelag, og Tynset, Tolga, Os kommuner i Hedmark ble vedtatt av Kongen i statsråd 21. desember 2001. Det vises til Kongelig resolusjon av 21.12.2001.

Restriksjonsområder

Nedre deler sør for elven Lea i Ledalen landskapsvernområde inngår i Haltdalen skyte- og øvingsfelt. Øvingsfeltet ble etablert av Forsvaret i 1981, og området har vært regulert som skyte- og øvingsfelt siden 1974. Området er også avmerket med formål som skyte/øvingsfelt i arealdelen til Holtålen kommunes kommuneplan. Det ble inngått avtale mellom Forsvaret, og Statskog og Haltdalen fjellstyre om bruken av deler av

Haltdalen søndre statsallmenning i 2017. Forsvarsbygg forvalter det leide området og Forsvaret bruker området til både skyting og annen øvingsvirksomhet.

Det er oppslag ved alle adkomstveier til området, med informasjon om de ulike grensene til området. Skyteaktiviteten i øvingsfeltet vil variere, og skyting blir varslet med oppslag ved alle adkomstveier, samt vil Statskog og Haltdalen fjellstyre varslet per epost.

Øvingsområde er sonert, og det er Sone D som strekker seg inn i landskapsvernområde (se vedlagt kart). Sone D er klausulert mot bebyggelse, og er ment som en buffersone for skytefeltet. Forsvaret skal ikke utøve noen organisert øvingsaktivitet i dette området, men ved skytevirksomhet er det ferdselsforbud i også dette område. Dette er begrunnet i fare for rikosjett ved trening med skarp ammunisjon på skytebaner.

Vernegrense

Vedtatt vernegrense er gjengitt i vedlagt vernekart, jfr. vedlegg xx.

Brukshistorie

Det er funnet en rekke spor etter menneskelig aktivitet i Ledalen. Flere steder finnes slagghauger etter myrsmelting. Trolig et av de eldste funn ligger ved Garesetrene og stammer fra ca. år 300 f.Kr. Det er ellers funnet mange dyregraver i Ledalen. Spesielt kan nevnes en sammenhengende rekke med graver ved Holvollen.

Seterdrifta som har foregått i Ledalen hadde stor betydning for gårdene i Haltdalen. Mange gårder hadde tre setrer: vårseter, langseter og høstseter. Gjennom vekstsesongen ble det flyttet mellom disse setrene for å ta best mulig utnyttelse av beite- og slåtterressursene. Langsetra lengst fra gården, lå i fjellet og denne ble normalt tatt i bruk i første halvdel av juli og frem til begynnelsen av september. Gjennom skriftlige kilder vet en at det har vært setring i Ledalen siden midten av 1600-tallet og fram til 1948. I alt er det ca. 20 setrer som har vært i drift. Mange bjørnehistorier vitner om at setringa i Ledalen til tider var plaget av dette rovdyret.

Landbruk

Kommunen er landbruksmyndighet og har avgjørelsesmyndighet i saker etter jord-, skog- og konsesjonslov, forurensningsloven og flere tilskuddsordninger som gjelder jord- og skogbruk. Forvaltningsmyndigheten benytter derfor kommunen i spørsmål av landbruksfaglig karakter. Et forhold som kan være konfliktylt med beitenæringen er forvaltning av store rovdyr, og da spesielt jerv. Landskapsvernet legger ingen føringer for viltforvaltningen, herunder forvaltning av store rovdyr jfr. verneforskriften. Forvaltning skjer etter nasjonal rovdyrpolitikk med tilhørende lovverk som forvaltes gjennom Miljødirektoratet eller Statsforvalteren. Ledalen landskapsvernområde ligger for øvrig innenfor beiteprioriterte områder.

Seterdrift og beitehold

Ledalen var fra gammelt av en aktiv seterdal med anslagsvis 20 setrer. Den tradisjonelle seterdrifta i Ledalen opphørte i 1948, så verken ved vernetidspunktet eller i dag foregår det tradisjonell seterdrift med mjølkeproduksjon innenfor verneområdet. Det slippes beitedyr på streifbeite, primært sau. Beitedyrnæringa innenfor Ledalen er organisert gjennom Haltdalen beitelag – vest. Ifølge Kilden ble det for beiteåret 2023 slept 225 sau og lam, 112 storfe. Det er knyttet usikkerhet til hvilke områder som har høyest beitetrykk da beiteområdet strekker seg utenfor grensene til landskapsvernområde.

Verdien for landbruket ligger først og fremst i beiteressursene i landskapsvernområde i form av utmarksbeite. Det vil være en utfordring for både forvaltningsmyndigheten og landbruket å opprettholde de kvalitetene som kjennetegner seterlandskapetets særpreg som er et av verneformålene med opprettelsen av Ledalen landskapsvernområde.

Ut ifra dagens situasjon og utvikling er det lite sannsynlig å anta at beitebruken vil ta seg nevneverdig opp innenfor landskapsvernområde fremover. Med bakgrunn i at Ledalen er vegløs, vil gjenopptaking av tradisjonell seterdrift med videreforedling av melk på stedet være lite sannsynlig.

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for beitebruk og drift av eksisterende setervoller. Forvaltningsmyndigheten kan vurdere oppføring av nødvendige nye bygninger for jordbruksformål eller beitebruk dersom noen ønsker å starte opp med dette. Det vises til unntaksbestemmelsene i kapitlet "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Med seter i aktiv landbruksdrift menes tilfeller der setra er utgangspunktet for bruk av slått og utmarksbeite for storfebuskap eller med småfe, og setra er slipp- og sankested, saltplass og seterhuset blir brukt under tilsyn og sanking. Hvis den aktive landbruksdriften på setra opphører vil setra, med bygninger, bli betraktet på linje med alminnelige fritidsbygninger i saksbehandlingen.

Skogbruk

Skogen i Ledalen ligger innenfor Haltdalen søndre statsallmenning, som forvalter et barskogareal på 1800 daa, hvorav 4000 daa er lauvskog. Dette er en såkalt overskuddsallmenning, da allmenningsstyret forvalter skogressursene, mens Statskog står for regi av ordinær skogdrift. Innenfor statsallmenningen er uttak av trevirke en rettighet for de bruksberettigede, som er hjemlet i fjelloven. Videre er skogen innenfor Ledalen klassifisert som vernskog. Dagens vernskoggrenser, med tilhørende bestemmelser, ble vedtatt i starten av 1990-tallet av daværende fylkeslandbruksstyrer i Sør- og Nord-Trøndelag. Hogst og uttak av trevirke innenfor verneområdet skal derfor skje i tråd med bestemmelsene for Vernskog i Trøndelag.

Bruken av skogressursene innenfor Ledalen var mer intensivt i tidligere tider. Bruken av skogen kunne til tider bli for stor, og i 1878 vedtok «Hersjedalen Statsalmending»

bruksregler for hogst innenfor allmenningen. Etter dette var det lengre perioder uten hogst i området, og hogsten tok seg heller ikke opp igjen. I dag er vegetasjonen i Ledalen, herunder døde busker og trær, fredet. Hogst er derfor forbudt, og det foreligger ingen aktiv hogst innenfor verneområdet.

Uttak av trevirke fra løvtrær kan forekomme, spesielt sør i verneområdet, men da for bruk til brensel for buer, hytter og seter innenfor verneområdet. Det er ikke aktuelt å åpne for mer hogst enn forsvarlig uttak av trevirke for ved til bygningene i området. Det vises ellers til kapittel «*forvaltningsmyndighetens retningslinjer*».

Friluftsliv

Ledalen landskapsvernområde er et registrert friluftsområde som stort turområde uten tilrettelegging med middels brukerfrekvens (2017). Det kan sies at Ledalen brukes relativt lite i friluftssammenheng. Dette kan ha sin årsak i at området ligger i god avstand fra veg og at det finnes et begrenset utvalg av vann og vassdrag for fiske. Den mest fremtredende friluftaktiviteten er i forbindelse med jakt og bærplukking.

Det er ingen begrensninger for utøvelse av enkelt friluftsliv som ikke krever fysisk tilrettelegging innenfor landskapsvernområdet. Verneforskriften er ikke til hinder for bruk av tråsykkel og hest til ridning/kløv så lenge dette foregår i henhold til Lov om friluftslivet § 2 (ferdsel i utmark), samt ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Bruken av sykkel og hest kan riktignok medføre stor terrengslitasje på steder der dette ikke er ønskelig, dette bør i så fall forsøkes regulert av kommunen igjennom henstillinger og informasjon.

Det vises til egen utarbeidet besøksstrategi for Forollhogna nasjonalpark vedtatt i 2020. Her beskrives de strategiske valg og aktuelle tiltak for kanalisering av ferdsel, informasjon og strategi for nye ferdselsformer eller friluftaktiviteter. For tilrettelegging og egne bestemmelser for friluftslivet i Ledalen vises det til kapittel «*Forvaltningsmyndighetens retningslinjer*».

Jakt og Fiske

Friluftslivet i området er også knyttet til høsting av naturen og rekreasjon. Haltdalen fjellstyre administrerer fiske, småviltjakt og storviltjakt på elg og villrein. For elgjakt inngår landskapsvernområde inn i Ledalen jaktfelt, der det normalt felles elg årlig innenfor verneområdet. Av fiskemuligheter er det primært elva Lea, samt Måstjønnå som kan nevnes av vann og vassdrag. Landskapsvernet legger for øvrig ingen direkte føringer for vilt- og fiskeforvaltningen.

Reiseliv

Haltdalen fjellstyre har en åpen bu nedenfor Tangvollen for allmenn bruk. Dette er primært for å sikre allmennheten og bruksberettigede tilgang på friluftsliv, jakt og fiske. Ellers er det hytter og setre innenfor landskapsvernområde til privat bruk.

Oversikt over reise og overnatting rundt Forollhogna området finner du på forollhogna.info.

Forskning og undervisning

Forvaltningsmyndigheten bør ha kontroll på det som gjøres av forskning slik at denne kunnskapen kan komme forvaltningen, allmennheten og andre interesserte til gode. Ledalen har store verdier innenfor kulturminner, geologi, flora og fauna, og det er en målsetting å kartlegge og overvåke disse verdiene best mulig.

Det er ønskelig at kunnskapen om verneverdiene skal kunne formidles både gjennom undervisning til skoleelever og studenter, og som informasjon til allmenheten. I besøksstrategien og kommunikasjonsplanen for Forollhogna er informasjon et viktig strategisk grep.

Det er per nå etablert en publikumsrettet nettside: forollhogna.info

og en nettside for forvaltningen: nasjonalparkstyre.no/Forollhogna/

Videre er det på de definerte innfallsportene og informasjonspunktene satt opp temaplakater med informasjon om seterdrift og kulturminner, råd om ferdsel, villrein og andre sentrale tema.

Det er utarbeidet brosjyre for Forollhogna nasjonalpark.

Kulturminner

Kulturminner eldre enn år 1537 og samiske kulturminner fra 1917 eller eldre, er automatisk fredet, jfr. kulml §§ 3 og 4. Det er forbudt å gjøre inngrep i, skade eller utilbørlig skjemme disse uten at det foreligger tillatelse etter kulturminneloven § 8. Ved byggesaker og tiltak som medfører fysiske inngrep i kulturlandskapet, skal derfor kulturminnemyndighetene høres for å være sikker på at man ikke forringer/ødelegger verdifulle kulturminner.

I forbindelse med regionreformen i 2020 ble oppgaver og myndighet på kulturminneområdet overført fra Riksantikvaren til Trøndelag fylkeskommune og Sametinget/Sámediggi. Dette innebærer at det nå er Trøndelag fylkeskommune og Sametinget/Sámediggi som er førstelinje i forvaltningen av de fleste automatisk fredete kulturminnene i Trøndelag.

Automatisk fredete kulturminner

Innenfor Ledalen landskapsvernområde er det registrert i alt 18 fangstgraver og antatte

fangstraver, datert fra vikingtid-middelalder. Fangstgravene er lokalisert på begge sider av Lea, og størst ansamling finner vi rundt Holvollen.

Det er gjort flere funn av slagghauger fra malmsmelting og det er registrert 3 jernvinneanlegg innenfor landskapsvernområde. C14-dateringer viser at jernvinneanlegget ved Gåresetrene stammer fra ca. 300 år f/Kr. Det er ytterligere registrert 1 jernvinneanlegg i nærheten av Flovollen, samt 1 jernvinneanlegg nordvest for Kjølen.

Kulturmiljøer

Ledalen landskapsvernområde ligger innenfor Røros bergstad og Circumferensen, innskrevet på UNESCOs liste over verdens kultur- og naturarv. Circumferensen utgjør et område av særlig betydning for verdensarven Røros bergstad og ligger innenfor en sirkel med radius på fire gamle norske mil (ca 45 km i dag) med sentrum i gamle Storwartz gruve ([Regional plan fra 2011](#)).

Bygg og Installasjoner

Alle byggearbeider innenfor Ledalen landskapsvernområde skal vurderes etter verneforskrift. I tillegg skal byggetiltak behandles etter plan- og bygningsloven der kommunen er myndighet. Bygninger som er eldre enn 1850 skal også vurderes av fylkeskommunen som er myndighet etter kulturminneloven. Fjellstyrene forvalter seterforskriften, som gir de ytre rammene for bruk av og tilbakefall (til statsallmenningen) av jordbrukstilknyttede bruksretter.

Seterbebyggelse

Innenfor Ledalen er det matrikkelført 32 bygninger, der seterbebyggelsen utgjør majoriteten av bygningsmassen. Ledalen er fra gammelt av en aktiv seterdal, men i dag foregår det ikke tradisjonell seterdrift med melkeproduksjon innenfor verneområdet. De fleste setrene blir i dag brukt til fritidsformål eller i forbindelse med ettersyn og innhenting av dyr på beite. I tillegg til de tidligere seterbygningene, er det også oppført noen få fritidshus utenfor de opprinnelige setervollene.

De fleste bygningene i Ledalen er satt opp før plan- og bygningsloven ble vedtatt, og den langsiktige og forsiktige arealplanforvaltningen til kommunene siden slutten av 1960-tallet har gjort at har vært få søknader knyttet til byggevirksomhet i fjellområdene.

For å ivareta bygningsmassen vil det være behov for vedlikeholdsarbeid som er nødvendig for å opprettholde de tekniske installasjonene i bygningen.

Forvaltningsmyndigheten vil oppfordre eiere til vedlikehold og reparasjoner fremfor hele utskiftninger der dette er mulig. Utgangspunktet for vedlikehold er at det skal skje i

samsvar med eksisterende byggeskikk med hensyn til form, størrelse, plassering, takform/vinkel, materialbruk og fargebruk.

For mer beskrivelse av seterbebyggelsen for Ledalen vises det til tidligere forvaltningveileder, samt byggeskikksveileder for seterområdene i Forollhogna.

Tilrettelagte installasjoner

Det har vært oppført leskur og innhegning av beiteareal i tilknytning til Evenåsvollen. Ved Garesetrene er det etablert sanketrøer for sau.

Ulovlige bygg og anlegg

Nasjonalparkstyret kan kreve ulovlig oppsatte bygg og anlegg fjernet. Her benyttes fastsatt prosedyre jf. naturmangfoldlovens bestemmelse i §§ 69 og 71. Eventuell straff i form av overtredelsesgebyr eller miljøerstatning, er hjemlet i naturmangfoldloven § 73 - 74. Alvorlige brudd kan i tillegg anmeldes. Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for oppfølging av ulovlige forhold i verneområder M-617/2016.

Infrastruktur

Ser en bort i fra den eksisterende bebyggelsen, er Ledalen landskapsvernområde svært lite berørt av tekniske inngrep. Ledalen er det eneste dalføre uten bilveg innenfor Holtålen kommune, så av terrenginngrep, er dette først og fremst knyttet til kjøretraséene fram til de gamle seterområdene.

Kjøretraséer

I 2002 ga Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (nå Statsforvalteren i Trøndelag) Haltdalen fjellstyre dispensasjon fra verneforskriften for utbedringer av to traséer for bruk av terrengmotersykkel i forbindelse med beitenæringen innenfor området. Dette var kjøretraséene fra Leset til Gaarevollen/ Fremmervollen og fra Aasen-eiendommen over Litjfellet inn til Evenåsvollen.

Annet

Utenom traséer er det lite tung teknisk infrastruktur innenfor landskapsvernområdet, annet enn bro over Lea ved Holvollen, og demning ved utløpet øst i Måstjønnna. Bebyggelsen har ikke innlagt strøm annet enn enkle solcellepanel. Det er heller ikke anlegg for vann og kloakk utover enkle løsninger til private bygg.

Motorferdsel

Motorferdsel innenfor vernegrensene reguleres av motorferdselsloven der kommunen er myndighet.

Det bør være en åpen dialog mellom kommunen og nasjonalparkforvaltningen slik at man får kunnskap om omfang av motorferdsel som kan påvirke verneverdiene, samt i forhold til vedlikehold av trasèr for adkomst.

Tilleggsopplysninger

Drone

For bruk av drone innenfor landskapsvernområdet gjelder egent regelverk for dronebruk, jfr. Luftfartstilsynet. Bruk av drone skal likevel skje hensynsfullt, og det skal tas hensyn til sårbare perioder for dyre- og fuglelivet (hekking og yngling), samt andre som går på tur, jfr. Friluftsløven.

Forvaltning

Innledning

Verneforskriften er gjeldende lovverk for Ledalen landskapsvernområde, og gir full oversikt over forbud, generelle unntak og eventuelle unntak etter søknad. Dette er videre utdypet under *Forvaltningsmyndighetens retningslinjer*.

Dispensasjonssøknader

Det er viktig at søknader inneholder utfyllende informasjon om hvem, hva, når, hvor, hvorfor og hvordan tiltaket/aktiviteten skal gjennomføres. For å sikre at søknaden er godt nok opplyst, skal søknadene sendes kommunen, som deretter videresender søknadene til nasjonalparkstyret. Før et tiltak kan iverksettes må det som oftest foreligge en tillatelse fra grunneier, kommunen, nasjonalparkstyret og eventuell annen myndighet.

Alle søknader skal vurderes etter behov/formål og behandles i tråd med verneforskriften og de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Selv om et omsøkt tiltak er innenfor rammen av en spesifisert dispensasjonsbestemmelse må det likevel gjøres en selvstendig vurdering av hvorvidt dispensasjon skal gis. Det er altså opp til forvaltningsmyndigheten å vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi dispensasjon, etter en samlet vurdering hvor også verneformål, naturforholdene, andre interesser m.m. inngår.

Forvaltningsmyndigheten har også mulighet til å knytte vilkår til sine vedtak, så lenge disse vilkårene står i forhold til tillatelsen.

Forhold til andre lovverk

God kommunikasjon mellom kommunene og nasjonalparkstyret er viktig. I noen saker skal en søknad behandles etter flere lovverk (f.eks. byggesaker) og hos flere forvaltningsmyndigheter. Det fremgår i naturmangfoldloven § 48 at vedtak først skal fattes etter det strengeste lovverk, altså verneforskriften. Søknaden skal likevel sendes til kommunen først, som videresender den til nasjonalparkstyret. Kommunene har gode rutiner på krav til søknader og vil slik sørge for at en søknad er tilstrekkelig opplyst før den kommer for behandling etter verneforskriften. Det er viktig at nasjonalparkstyret sender aktuelle vedtak til kommunen og motsatt for å opprettholde flyt i prosessen.

For å sikre en god søknadsprosess, er det i samarbeid med kommunene og Statskog/fjellopsynene i Forollhogna utarbeidet en søknadsveileder, flytskjema, med saksbehandlingsrutiner. På [styrets nettsider](#) finner du flytskjemaet.

Klage

Alle med rettslig klageinteresse kan påklage et enkeltvedtak, jfr. forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage på et vedtak er 3 uker fra mottaker er gjort kjent med vedtaket. En skriftlig klage sendes nasjonalparkstyret for Forollhogna for vurdering. Dersom nasjonalparkstyret endrer sitt opprinnelige vedtak, vil det nye vedtaket regnes som et nytt enkeltvedtak, som kan påklages. Dersom nasjonalparkstyret opprettholder sitt vedtak, sendes klagen til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Villreinnemnda og villreinutvalget for Forollhogna villreinområde

Avhengig av tiltakets påvirkning på villreinen og villreinens leveområder, sendes søknad om tiltak innenfor verneområdet på høring til villreinutvalget og/eller villreinnemnda for Forollhogna.

Villreinnemnda er en offentlig nemnd hvor medlemmer og varamedlemmer er oppnevnt av Miljødirektoratet. Nemnda er underlagt direktoratets instruksjonsmyndighet, og nemndas oppgaver er gitt i direktoratets forskrifter. Villreinnemndenes har myndighet til å fatte vedtak, der noen av oppgavene er å godkjenne vald, tellende areal og bestandsplaner, fastsette årlige fellingskvoter for villrein og delta i arealforvaltningen i fylker og kommuner med sikte på bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinens leveområder. Innenfor verneområdene er villreinnemnda en høringspart, og det er verneforskriften som setter de strengeste føringene.

Hvert av villreinområdene har også et villreinutvalg, hvor det sitter representanter fra grunneierne. Villreinutvalget foreslår forvaltning og tildeling til villreinnemnda, og har ikke myndighet til å fatte vedtak.

Tiltak i verneområdet

Med hjemmel i verneforskriften § 6 og naturmangfoldloven § 47 har nasjonalparkstyret mulighet til å gjennomføre tiltak og skjøtsel som ivaretar og/eller fremmer verneformålet. Organisasjoner og privatpersoner kan komme med innspill til nasjonalparkstyret i forhold til skjøtselstiltak innenfor verneområdet, som kan legges frem for nasjonalparkstyret. Styret vedtar hvilke tiltak det skal søkes midler til.

Nasjonalparkstyret søker årlig om midler fra Miljødirektoratet for gjennomføring av ulike tiltak som fremmer verneverdiene. I denne forbindelse holdes det en årlig «Bestillingdialog» mellom forvaltningsmyndigheten og sentrale brukerinteresser i området. Dette er et forum hvor brukerinteresser har mulighet til å komme med innspill til tiltak som kan/bør gjennomføres. Tiltak det søkes om penger til skal være forankret i

forvaltningsplanen, besøksstrategi og kommunikasjonsplan eller ha en positiv innvirkning på verneverdiene.

Tiltaksplan

Tiltak	Internt opphav
Skjøtselsplan Fremmervollen	Forvaltningsplan
Mulighetsstudie for tilrettelegging av verneområdeinformasjon etter Miljødirektoratet merkevarestrategi for Øyungen og Ledalen.	Besøksstrategi
Kartlegge status på kjøretrasé fra vernegrensa ved Litjfellet og frem til Evenåsvollen	Forvaltningsplan
Kartlegge tidligere slåtteland	Forvaltningsplan

Skjøtselsplan

Arbeid med oppgradering.

Besøksforvaltning

Det er utarbeidet felles besøksstrategi og kommunikasjonsplan for alle verneområdene i Forollhogna med bakgrunn i at verneområdene danner en naturlig helhet som forvaltes i sammenheng. Planer ligger som vedlegg.

Forvaltningsutfordringer

Utfordringene i Ledalen landskapsvernområdet er mye knyttet til å opprettholde tilstanden til det særegne natur – og kulturlandskapet som trekkes frem i verneformålet. I denne forbindelse er bevaring av seterlandskapet, samt flora og vegetasjon viktig, noe som kan komme i konflikt med en endret praksis i jord- og beitebruken, samt endret bruk av området.

De viktigste utfordringene for vernet er listet opp under:

1. Gjengroing
2. Setre som blir omregistrert til fritidsbolig.
3. Klimaendringer.
4. Endret bruk av området, som fører til etterspørsel av større tekniske inngrep.
5. Utenforliggende tiltak som kan påvirke verneverdiene.

Naturmangfoldloven

Da naturmangfoldloven av 19. juni 2009 ble vedtatt med ikrafttredelse 1. juli 2009, ble naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven ble opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av naturvernloven inntil Kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77.

Miljørettslige prinsipp (§§ 8-12)

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er: kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter, og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2001-12-21-1568>

Sentrale føringer

Dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (jf. overgangsbestemmelsen i NML § 77).

Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; 1) dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, 2) dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller 3) dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert, på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Dispensasjonsbestemmelsen i NML § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er

nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. For mer informasjon se «[Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter](#)».

Skjøtsel ved naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til, i skjøtselsøyemed, å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i NML § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området.

Med hjemmel i NML § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i NML § 47.

Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir NML § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i NML § 47 krever avtale med grunneier.

Randområder til verneområdet etter naturmangfoldloven § 49

Naturmangfoldlovens § 49 omfatter utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde. Hvis virksomhet som trenger tillatelse etter annet lovverk, gir innvirkning på verneverdiene, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter NML § 6.

Forvaltning av villrein

Kvalitetsnormen

Kvalitetsnormen for villrein ble fastsatt ved kongelig resolusjon 23.06.2020, og har som formål å bidra til at villreinen i Norge blir forvaltet etter internasjonale forpliktelser, og at de nasjonale målsettingene om ivaretagelse av levedyktige villreinbestander overholdes. Normen bygger på et kunnskapssystem som klassifiserer villreinområdene etter god, middels eller dårlig kvalitet. Vurderingene skal ta utgangspunkt i tre delnormer: 1) bestandsforhold, 2) lavbeite og 3) leveområder og menneskelig påvirkning.

Klassifiseringen skal gi tydelige signaler om hvilke faktorer som er den største utfordringen i hvert enkelt villreinområde, og skal derfor gjentas hvert fjerde år. Les mer om kvalitetsnormen [her](#).

Sist det ble utført klassifisering av Forollhogna villreinområde var i 2021, hvor området ble klassifisert som middels kvalitet. Det foreligger ingen fokusområder innenfor Ledalen landskapsvernområde. I 2025 skal det utføres en ny vurdering av de tre delnormene for Forollhogna villreinområde. Mer informasjon om klassifisering etter kvalitetsnormen for villreinområdene i Forollhogna kan du finne [her](#).

Regional plan for Forollhogna villreinområde

Norge er det eneste landet i Europa som fortsatt har fjellområder med villrein, og har med dette et spesielt ansvar for å ta vare på villreinen og artens leveområde. I 2007 tok Miljøverndepartementet initiativ til å opprette regionale planer med formål om å ivareta de viktigste leveområdene for villrein, samtidig som det skulle gis muligheter for bruk av fjellet. Regional plan for Forollhogna villreinområde skal med dette sikre en helhetlig forvaltning av fjellområder som er spesielt viktige for villreinens framtid. Den regionale planen er en retningsgivende plan. Du kan lese mer om regional plan for Forollhogna villreinområde [her](#).

Tilgrensende verneområder

Ledalen landskapsvernområde grenser til Forollhogna nasjonalpark, Ledalen naturreservat og Øyungen landskapsvernområde.

Tilleggsopplysninger

Oppfølging ved brudd på verneforskrift

Veileder M 617/2016 (Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder) ligger til grunn ved oppfølging av brudd på verneforskriftene. For Ledalen landskapsvernområde vil følgende være førende for sanksjonering ved regelbrudd:

1. Bagatellmessige forhold vil i første omgang bli løst ved veiledning og informasjon
2. Mindre alvorlige brudd vil bli vurdert for overtredelsesgebyr
3. Alvorlige brudd vil bli politianmeldt

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Verneformål	§ 2	«Formålet med opprettelsen av Ledalen landskapsvernområde er: «- å verne om flora og vegetasjon med spesiell vekt på høgstaude-fjellbjørkeskog og de ulike

			<p><i>utforminger av gammel kontinuitetsskog av gran og furu. - å ta vare på et særpreget kulturlandskap der seterbebyggelse, setervoller og kulturminner er sentrale elementer i landskapsbildet».</i></p> <p>Forvaltningsmyndigheten skal i alle saker vurdere hvordan et tiltak eller en aktivitet kan påvirke landskapet. Landskapet skal forvaltes slik at man ivaretar landskapets egenart.</p>
2	Bygninger og andre installasjoner	§3, punkt 1	<p>Området er vernet mot alle tiltak som medfører små og større fysiske inngrep i landskapet. Dersom tiltaket ikke faller innunder forskriftens § 4 - <i>Generelle unntak</i>, eller forskriftens § 5 - <i>Eventuelle unntak etter søknad</i>, er området vernet mot alle inngrep og tiltak. Dette er uavhengig av om tiltaket er søknadspliktig etter annet lovverk. Eksempler: mindre bygg under 15 m², platting, terrasser, takoverbygg, grillhytte, badestamp, gapahuk, kloppsti, tekniske installasjoner som solcelle, ventilatorer, turbiner etc.</p> <p>Forvaltningsmyndigheten avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må ansees å ville endre landskapets art eller karakter.</p>
3	Friluftsliv	§3, punkt 1	<p>Det er et forbud mot fysiske inngrep, slik som <i>anlegg og faste innretninger ...</i> Her inngår oppsett av broer, klopplegging på turveier, gapahuk, og andre tiltak som krever inngrep i naturen i forbindelse med tilrettelegging for friluftslivet. Slike tiltak vil være søknadspliktige.</p> <p>Verneforskriften er ikke til hinder for fri ferdsel til fots eller bruk av tråsykkel og hest til ridning/kløv så lenge dette foregår i henhold til Lov om friluftslivet § 2 (ferdsel i utmark).</p>
4	Friluftsliv	§3, punkt 2	<p>Store dekorative trær og tørre trær av gran og furu, både stående og liggende, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Det er viktig å være klar</p>

			over at bålbrenning i skogsterreng ikke er tillatt i perioden 15. april til 15. september i henhold til forskrift om brannforebygging.
5	Friluftsliv	§ 3, punkt 3	Jakt og fiske kan drives i samsvar med gjeldene særlover.
6	Motorferdsel	§ 3, punkt 4	<p>Adgangen til motorferdsel er regulert gjennom de alminnelige reglene i motorferdselloven med tilhørende forskrifter, samt naturmangfoldlovens kap. II og V, der myndighet er tillagt kommunen.</p> <p>Forvaltningsmyndigheten skal ikke behandle søknader om motorferdsel i utmark som egen sak etter verneforskrift.</p> <p>All motorisert ferdsel skal foregå hensynsfullt og slik at det ikke oppstår forstyrrelser, hjulspor og terrengskader.</p>
7	Bygninger og andre installasjoner	§4, punkt 1	<p>Bruksberettigede kan, uten å måtte søke, utføre vedlikehold av eksisterende bygg, anlegg, gjerder, bruer, klopper o.l</p> <p>Med vedlikehold menes behov for å foreta utskiftninger med jevne mellomrom på grunn av slitasje, påførte skader grunnet vær og vind og forventet forfall.</p> <p>Bygg Med vedlikehold på bygg menes tiltak som ikke endrer byggets eksteriør, f. eks utskifting av kledning, vinduer, mv. likt mot likt. Tiltak som medfører standardhevinger eller endringer i eksteriør er ikke å regne som vedlikehold, og derfor søknadspliktig.</p> <p>Kjøretraséer Med vedlikehold på traseer menes rydding og opprensning av grøfter/stikkrenner etc.</p>

			<p>Drenering, ny grøfting, standardheving mv., regnes ikke som vedlikehold og er søknadspliktig.</p> <p>Bruer og klopper Med vedlikehold på bruer og klopper menes tiltak som ikke medfører vesentlige endringer av funksjon, størrelser eller utseende sammenliknet med eksisterende konstruksjoner.</p>
8	Bygninger og andre installasjoner	§4, punkt 2	<p>Med brann og naturskade forstås skader på bygg som skyldes akutte og uforutsette hendelser som brann, ras, flom og storm.</p> <p>Hendelser som frost, tele, tørke, nedbør, snøtyngde, dyr, insekter, bakterier, sopp, råte mv. som forårsaker forfall av bygninger er ikke å forstå som naturskade under denne unntaksbestemmelsen.</p> <p>Forvaltningsmyndighet skal varsles med dokumentasjon på naturskader.</p>
9	Landbruk – jord og skogbruk	§4, punkt 3	<p>Forskriften er ikke til hinder for beiting og drift av eksisterende setervoller, slåtteland og nødvendig gjerding. Nødvendig gjerding gjelder setervoll, nattbeite, for syke dyr, kalver, sinking etc. i tilknytning til setervoll. Vedlikehold på eksisterende gjerder er tillatt.</p>
10	Friluftsliv	§4, punkt 4	<p>Plukking av vanlige bær og matsopp til eget bruk er tillatt. Likeledes er plukking av vanlige planter til eget bruk. Intensjonen er å ikke gjøre det til en overtredelse av forskriften av å plukke vanlige og trivielle blomster eller andre planter til eget bruk f.eks. som blomsterbukett eller oppsatt i dekorasjonsøyemed. Det er likevel viktig å huske at flora og vegetasjon i utgangspunktet er vernet mot skade og ødeleggelse. Bestemmelsen hjemler derfor ikke adgang til plukking av planter som er sjeldne, truede, sårbare eller som</p>

			det på annen måte knytter seg spesielle botaniske eller økologiske interesser til.
11	Friluftsliv	§4, punkt 5	All hogst av barskog er forbudt. Når du fyrer bål i landskapsvernområde, kan du fortrinnsvis bruke små kvister fra bakken. Du kan også bruke små kvister fra nedfalt virke som du enkelt kan knekke i to.
12	Landbruk – jord og skogbruk	§4, punkt 6	<p>Det er tillatt med hogst av løvtrær for brensel til buer, hytter og setrer i landskapsvernområde. I og med at skogen i Ledalen er vernet, vil det ikke åpnes for mer hogst enn nødvendig vedbehov til bygningene.</p> <p>For setervoller kan hogst av bjørk utføres slik at vollen holdes åpen. I nærhet og omkring vollen skal hogsten utføres som plukkhogst for å opprettholde kulturpreg.</p> <p>For enkeltstående hytter/buer utenom setervoller skal hosten skje som plukkhogst av bjørk i nærheten av bygningene.</p> <p>Med plukkhogst menes å gjensette enkeltstående skjermtrær med intervall 3-5 meter i hogstområdet.</p> <p>Det skal ikke skje hogst i de nordre deler av landskapsvernområde (nord for Fremmervollen).</p> <p>I tillegg til disse retningslinjene skal allmenningstyret utvise ved i henhold til praksis i statsallmenninger.</p>
13	Landbruk – jord og skogbruk	§4, punkt 7	<p>Anlegg av nødvendige sanketrær i beitenæring er tillatt.</p> <p>Anlegg av, og nye tiltak på sanketrær kan utløse søknadsplikt dersom tiltaket krever terrenginngrep som planering, skjæring, fylling, grusing, mv.</p>
14	Redningstjenesten	§4, punkt 8	Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-,

			ambulans-, politi-, brannvern-, oppsyns- og forvaltningsøyemed er tillatt.
15	Bygninger og andre installasjoner	§ 5, punkt 1-4	<p>Benevnelsen bebygd areal (BYA) jf. Norsk Standard 3940 skal benyttes ved alle typer byggesøknader. Nyeste versjon av «Grad av utnyttning» kan benyttes som veiledning. BYA måles etter utvendig kledning/panel/ytterveggen utside.</p> <p>Forskriften omhandler bygninger for jordbruksformål knyttet til seterdrift og beitebruk. Med det menes bygninger med ulike funksjoner som seterstue, seterfjøs og ulike uthus tilknyttet bebyggelsen og bygningsmiljøet.</p> <p>Fritidsbebyggelse og hytter skal som hovedregel underordne seg retningslinjer for seterbebyggelsen.</p> <p>Søknad om byggetiltak må være skriftlig å gi tilstrekkelig informasjon. Se nasjonalparkstyret sin nettside for veiledning ved søknad</p>
16	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 1	<p>Det kan gis tillatelse til oppføring av nødvendige nye bygninger til seterformål og beitebruk. Med beitebruk menes slått og beite, ikke slått alene. Forskriften åpner ikke opp for oppføring av nye bygninger med formål fritidsbebyggelse, utleie, turisme eller lignende i verneområdet selv om dette er knyttet til landbruksnæring og kan oppfattes som tilleggsnæring. Oppføring av fritidsbebyggelse er ikke tillatt på grunnmur, eller tufter etter tidligere seterbebyggelse.</p> <p>Forvaltningsmyndigheten kan gi nærmere vilkår om hvordan nybygg skal plasseres og utformes, samt hvordan ombygging/utvidelse av eksisterende bygninger skal tilpasses eksisterende bygningsmiljø</p>

			<p>Følgende retningslinjer for bygningsvolum gjøres gjeldene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nybygg og fundamentering skal følge lokalbyggeskikk for område (ref: byggeskikksveilder vedlegg). • Nybygg skal ha en enkel rektangulær form med saltak. • Synlig grunnmur/fundamentering skal tildekkes med naturstein, slik at det fremstår som tørrmur <p>Følgende retningslinjer for nye uthus (vedbod, lager)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enkel rektangulær form, med gavelvegg på byggets kortsida. • Maksimalt bebygd areal 15 m² • Mønehøyde maksimalt 3,5 m. • Uthus skal ha saltak, mindre uthus inntil 10 m² kan skråtak/pultak tillates. <p>Følgende retningslinjer til størrelse og plassering av nye seterbuer gjøres gjeldene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nybygg bør plasseres med møneretning parallelt med terrengkvotene eller den fremherskende vindretning. • Bebygd areal maksimalt 45 m². • Mønehøyde maksimalt 4,5 m. • Takutstikk ≤ 25 cm. • Vindusutforming skal følge lokal byggeskikk. Store, blanke overflater tillates ikke. <p>Følgende retningslinjer for nye fjøs gjelder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nye fjøs må kunne innordne seg landbruksmessige krav og landbruksfaglige behov. • Oppføres i rektangler form med saltak.
--	--	--	--

17	Bygninger og andre installasjoner	§ 5, punkt 2	<p>Etter søknad kan det tillates restaurering og ombygging av eksisterende bygninger for jordbruksformål eller med tanke på bruksendringer.</p> <p>Restaurering Restaureringen skal ha som utgangspunkt å bevare bygget mest mulig likt det opprinnelige av bygget. For at et bygget skal regnes som et objekt for restaurering, gjøres det en helhetsvurdering der inntil 50 % av taket bør være intakt. Å gjenreise eller bygge kopier av bygg, som det bare finnes rester igjen av, tillates normalt ikke. Dersom dette skal kunne tillates, må det være som en del av et større samlet kulturlandskapstiltak med allmenn verdi. Slike tiltak bør utføres i regi av museums lag, historielag og lignende for å sikre at bygg og landskapstiltak er av kulturhistorisk formidlingsverdi og kan nyttes av allmennheten. Samarbeid og/eller driftsavtaler med offentlige aktører tillegges betydelig vekt</p> <p>For at forvaltningsmyndighet skal kunne behandle en søknad om restaurering, skal det innhentes kulturvern faglig vurdering fra kulturvern myndighet.</p> <p>Bruksendring Søknad om selve bruksendring av bygg er ikke hjemlet i verneforskriften, og forvaltningsmyndigheten har dermed ikke hjemmel til å fatte vedtak om bruksendringer. Søknad om bruksendring skal behandles av kommunen etter plan- og bygningslov. Forvaltningsmyndigheten er imidlertid å regne som berørt statlig myndighet i bruksendringssaker, og skal gis mulighet til å uttale seg på saksområdet jf. plan- og bygningsloven § 19-1.</p>
----	-----------------------------------	--------------	--

			Avklaring om bruksendring bør foreligge før søknad om byggetiltak om restaurering/ombygging sendes til forvaltningsmyndighet.
18	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 3	<p>Tilbygg skal tilpasses eksisterende bygg mht. fasade, materialvalg, farge, takteking og vinduer. Tilbygg skal i utgangspunktet skje på byggets lengderetning og etter lokal byggeskikk.</p> <p>Grenser for bebygd areal avgjøres i forhold til byggets formål på eiendommen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tilbygg på seter som er i aktiv drift. <ul style="list-style-type: none"> ○ Tilbygg på seterstue/seterbu kan utvides inntil 30% fra byggets areal ved vernetidspunkt, men kan ikke overstige maks totalt areal på 60 m² BYA. ○ All bebyggelse skal vurderes i forhold til landbruksbehov. 2. Tilbygg på seterstue/seterbu der eiendommen ikke inngår i aktiv jordbruksdrift, men nyttes til fritidsbruk, og tilbygg på hytte: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kan utvides maks 30% fra byggets areal ved vernetidspunktet, men skal ikke overstige maks totalt bebygd areal på 55 m² BYA. <p>Byggetekniske installasjoner som takoverbygg, plattinger, terrasse, veranda etc. er ikke å regne som tilbygg. Slike byggetekniske installasjoner medregnes likevel som bebygd areal.</p>
19	Landbruk – jord og skogbruk	§5, punkt 4	Oppdyrking av nye arealer i tilknytning til tidligere etablerte dyrkingsareal betraktes som nyanlegg og er søknadspliktig. Ved søknad kan det

			tillates oppdyrking på fastmark. Det skal gjennomføres kartlegginger av potensielt nye oppdyringsområder, for å ivareta verdifulle naturtyper og botaniske verdier.
20	Landbruk – jord og skogbruk	§5, punkt 5	Etter søknad kan det åpnes for gjenopptakelse av seterdrift der denne har vært nedlagt. Søknaden må inneholde en landbruksfaglig vurdering som dokumenterer forholdet
21	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 6	Fremføring av nye kraftlinjer, kabler og telelinjer er søknadspliktige tiltak. Nye kraftlinjer, kabler og telelinjer skal fortrinnsvis legges i bakken og følge allerede etablert infrastruktur. Tiltaket skal ikke gå på bekostning av særskilte botaniske verdier og det skal gjennomføres kartlegginger av potensielle traseer. Vernebestemmelsene er ikke til hinder for bruk av strømaggregat på de aktive seterbrukene.
22	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 7	Utvising av ny seter er søknadsplikt etter verneforskrift, og skal skje i samråd med grunneier, som for dette område er Statskog. Søknad om utvising av ny seter skal derfor inneholde en vurdering fra grunneier og en landbruksfagligvurdering før den behandles etter verneforskrift og verneformål.
23	Annet	§6	Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77). Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en «kan»-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon.

			<p>Forvaltningsmyndigheten kan utarbeide egne styringsdokument med dispensasjonspraksis etter naturmangfoldlovens § 48 for tiltak som ikke er hjemlet i forskrift om landskapsvern. Denne forvaltningspraksisen kan likevel ikke utgjøre en del av ordinær forvaltningsplan.</p> <p>For mer informasjon om naturmangfoldloven § 48 se under <u>«sentrale føringer»</u>.</p>
--	--	--	---

UTKAST